

Universitätsbibliothek Paderborn

Unius Necessarii pars ...

Appendix Unius Necessarii, Summatim recolligens - firmissime
constabiliens, explicatam in toto illo opere in deo vivendi rationem.
Copioso totius operis, & memorabilium in eo rerum indice ad calcem
adjecto ; Italice primo vulgatum [et] Latine nunc redditum

Rogacci, Benedetto

Pragae, 1721

Caput IV. De impedimentis, quæ prædictam vivendi rationem sectantibus
se objiciunt: deque illo primitus, quod ab hominibus provenit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54520](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54520)

CAPUT IV.

De impedimentis, quæ prædictam vivendi rationem sectantibus se objiciunt: & primò de illo, quod ab hominibus provenit.

Pulcherrima procul dubio, efficaciæque ad rapiendos in sui amorem, quicumque eam contempletur, idea est, atque imago vitæ prorsus divinæ, quam præcedentibus capitibus expressimus. Sed nec pauca, nec levia sunt impedimenta, quæ illius perfectioni, & stabilitati partim ab hominibus, partim ab externis occupationibus, partim à corporis invaletudine objici solent; de quibus juxta ordinem modò dictum pergemus agere: ut rite prævisa, minùs dein facessant negotii, & commodiùs seu è medio removeri, seu superari queant.

2. Et ad homines primùm quod attinet, nemo est, quin experiatur, quantum à quietâ cum DEO conjunctione avocet, quotque quotidie imperfectionum materiam suppeditet eorum convictus: cum in causa sit, ut vel plus æquo illos amet, & redamari ab iis

studeat : vel eorum judiciis nimium deferat ,
pro eximia forte habens in pretio apud eos
esse , próque ingenti contrà calamitate ab iis
despici : vel pro eo ut mentem occupet circa
suos in vita spiritali progressus , de illorum
dictis , factis , moribus , atque eventibus co-
gitet : vel tempus , quod in sacris studiis , &
rerum divinarum meditatione collocare uti-
liter poterat , otiosè cum iis confabulando , &
garriendo absumat. Effectus enimvero , qui
neque conjungi cum vita usquequaque divi-
na possunt , neque omnino vitari , nisi quis
aut eorum occasionem defugiat , in loca so-
la , & avia , cum Paulis , Macariis , sanctif-
que aliis eremi cultoribus , ab omni hominum
consuetudine , aspectu , & notitia secedens ,
aut altissima DEI æstimatione imbutus , eum-
que assidue præsentem circumferens , morta-
les , inter quos agit , *coram eo* , præque illius in-
finitate sic intueatur , *quasi non sint* , hoc est si-
nè ullo propemodum nativi eorum nihili
sensu. Quod est in mediis hominum turbis
non aliter , quàm desertis in locis vivere , &
magnarum urbium frequentia vacuum sibi
solitudinem facere , illorum instar principum ,
qui juxta Jobum , (c. 3.) *ædificant sibi solitu-
dines*. Atque huic posteriori viæ nos
in-

insistemus, demonstrantes nimirum, quoniam pacto quilibet servus DEI possit nihilo minus tota illi mente, totoque animo conjunctus inter homines degere, quam si ferarum tantummodo socius, in deserto aliquo scopulo, vel remotissimis Ægypti solitudinibus viveret.

3. Nè igitur ab hominibus, in quorum medio vitam agit, aliquid spiritualis noxæ contrahat; cavendum primò illi est, nè eorum quemquam inordinato, & sensibili amore afficiatur, ita ut assiduè de illo cogitet, vel brevem illius absentiam iniquo animo ferat, de quibuslibet ejus malis præter modum contristetur, majorémque justo ferat curam, ei in omnibus gratificandi, & nullam offensionis ansam præbendi: pro certo habens, si aliquem det in suo animo terrenis ejusmodi affectibus locum, nedum impossibile sibi futurum DEO penitè adhærere, sed magnum etiam impendere discrimen, nè ad ipsum graviter offendendum eorundem vi rapiatur: prout Adami, & Salomonis exempla testantur, qui, nè uxoribus nimis temere amatis displicerent, induci se passi sunt, hic ad falsorum numinum cultum, ille ad glutendam in vetiti pomi esu suam unà, & totius poste-

ritatis suæ mortem. Et quoniam tali amore eos prosequi inprimis solemus, qui vel extranei nostri sunt, vel natalium splendore, formæ elegantia, indolis suavitate, similibusque aliis naturæ dotibus commendantur, ideo advertere specialiter debet, nè id genus personas ob prædicta decora amet; sed ob eas potius communis charitatis rationes, unde ad quoscunque alios mortales amandos impellitur: neque aliter illas amet, quam personas, nullo naturali merito amabiles, barbaras, deformes, plebejas, suoque à sensu, & ingenio abhorrentes, amare DEI causâ consueverit. Adeò ut quemadmodum de his extra locum, & tempus non cogitat, neque aut eorum præsentiam cupidè ambit; aut de adversis eorum casibus plùs justo angitur, aut si religiosæ militiæ nomen dedit, profanis eorum negotiis se implicat; aut veretur peccantes arguere, & si quid minùs justè flagitent, iis denegare; simili modo, & affectu æquè libero, sui potente, moderato, & rationabili erga illas se gerat; nisi quòd, ut certior sit, omnino divinum, & finè ulla terrenæ fæcis mistura amorem suum esse, debet, veluti erga se ipsum, sic erga personas sibi naturaliter gratas severitate aliqua uti, qua
ca.

cæteroqui erga alias diversæ conditionis nullo pacto uteretur: minùs videlicet de terrenis earum negotiis cogitans: rariùs, & sinè peculiaris benevolentix significatione cum iis agens, & charitatem ipsis debitam sancto illo temperans odio, quod adversùs personas ejusmodi à quibuslibet Evangelicæ doctrinæ alumnis DEI Filius requirit, disertè apud S. Lucam pronuntians: *Qui non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.* (c. 14.)

4. Neque minùs noxæ afferret, si cuperet simili, hoc est naturali, & humano affectu ipse ab aliis amari; talis siquidem alienæ benevolentix appetitus, præter divisionem animæ, non valituræ jam uni se DEO totam impendere, posset illum facilè, sive ut vicem aliquam amantibus referat, sive nè eorum erga se amorem restinguat, ad iis etiã contra fas obsequendum impellere: adeò ut nedum multa plurimùm cæteroquin DEO placitura prætermitteret, sed nonnulla etiam ipsi aperte injuriosa patraret: Pontii Pilati instar, qui, nè Cæsaris amicitia excideret, DEI Filium, ipsammet nimirum innocentiam, crucis supplicio per summum nefas damnavit. Nè igitur

tur visco tam fallaci, & pernicioso implicetur, providendum perquam sedulò ei est, nè ab ullo hominum, nisi promiscua, & supernaturali charitate amari velit: nève aliquem propensius erga se affici videns, de peculiari illo ejus affectu gaudeat, mutuæque benevolentiae significationibus fovere illum curet; sed oderit potius, atque horreat, quasi prætentum libertati suæ laqueum, omnésque industrias, & artes adhibeat, quæ extinguendo illi sufficiant; quales esse possunt, nullum promere indicium, unde illum sibi gratum accidere, imò vel animadversum, cognitumve esse arguatur: conversationem ità se amantis, quantum citra inurbanitatis notam fieri potest, vitet: & quoties cum eo agit, verbis utatur communibus, imò etiam frigidioribus, quàm quæ usurpare in aliorum congressibus solet: palàm ei faciat occultos suos defectus, earumque dotium tenuitatem, quarum causâ se amari ab eo videt: liberè demùm, securèque cum eo agat, neque ullo ipsius trilitiæ, aut offensionis metu absterreatur, quin, quæ vera sunt, esto auditu minùs grata, ei candidè aperiat; quin eum prætermissi aliqua in re officii fidenter admoneat, & illius votis, & studiis, si fortè minùs recta sint, intr-

trepidè obfistat. Hujus libertatis insigne illi exemplum potest esse sanctissimus Domini Præcursor, Joannes Baptista: qui licet Herodes plurimum sibi deferret, inque multis obtemperaret; nullo tamen seu respondendi benevolentia ab eo sibi exhibitæ, sive ejusdem conservandæ, seu cavendi, nè illius contra se iracundiam provocaret, humano respectu impediri unquam passus se est, quo minùs constanti ausu inculcare ipsi pergeret, severum, disertumque illud: *Non licet tibi*, quo cæteroqui sat noverat delicatis, & superbis illius auribus nihil posse ingratus accidere.

5. Similis, & similibus de causis conveniens cura est, quam insuper debet suscipere, proferendi ab anima cupiditatem præclaræ existimationis, & famæ apud homines: utpote affectum, & divini amoris puritati quàm maximè adversum, & tam altè cæteroqui à natura homini insitum, ut quovis penè temporis puncto alii, aliique illius motus in voluntate excitentur, nec minùs ad eos præcavendos, quàm perfecta virtute penitus comprimendos perpetuâ vigilantia opus est. Ut verò utrumque meliùs præstet, utile erit, primò inter matutinam orationem firmum

in animo, & universale decretum concipere, nullum voluntariè admittendi humanæ æstimationis, gloriæque appetitum: propositis sibi, & rite perpensis tum impedimentis, quæ indè sibi provenirent ad perfectam conjunctionem cum DEO; tum indignissimis contumeliis, & probris, quibus DEI Filius affici voluit, ut suo nos exemplo ad humani honoris neglectum, ac fugam induceret; tum nullo vero, ac solido fructu, quem ex quibuscunque hominum plausibus vel in præfenti sæculo, vel in futura æternitate possit percipere. Secundò, post decretum modò dictum, solerti animadversione prævideat, ubinam illo die aliqua titillari queat humanæ laudis cupiditate, & dulcedine, contraque blandas id genus aggressiones opportunè animum muniat. Tertiò, quoties è conclave ad conspectum, & commercia hominum prodit, idem illud decretum, eandèque illam animi præparationem instauret, providè sibi cavens, ceu qui in regione suspecta, & hostium insidiis exposita ambulat. Quarto, studiosè, & sollicitè occultet, quæcunque conciliare apud alios ei possunt ingenii, doctrinæ, virtutisve famam: clam, dissimulanteque, quantum potest, suos religionis, chari-

ritatis, mortificationis, & humilitatis actus exercens: neque illa se decipi dolosa spe finat, quòd nempe, licèt talia ab hominibus advertantur, séque in altiori æstimatione apud eos ponant, integrum nihilominus ab hujus delectatione conservaturus animum fit. Quintò, eadem de causa nullum, sive in loquendo, sive in gradiendo, sive aliis in gestibus authoritatis specimen præferat, tanquam si venerabilis persona esset, primarúmque partium, & *non sicut cæteri hominum*: sed cum omni potiùs submissione inter alios verferetur, quasi homuncio gregarius, minimíque pretii, & omnium postremus. Sextò, in familiari consuetudine nunquam de se, & suis rebus loquatur, neque occasionem ulli præbeat honorificè de iisdem loquendi. Quòd si aliquis ultro ipsum, aut aliquid rerum ipsius commendare institueret, nè illo sermone delectetur; eúmque progredi finat, sed studeat aliorsum deflectere: vel si adverteret, falsò se, & supra modum in re quapiam laudari; admoneat sui erroris laudantem, serio illi vultu, & sincera confessione eos comendatæ rei defectus aperiens, quorum ignorantio in causa est, ut eum magni faciat. Septimò, dictionem publicè recitandam, aut
li-

librum typis imprimendum scribens, vel ad simile aliud ingenii, doctrinæque specimen exhibendum se præparans, sollicitè attendat, nè plausuum expectatio, quos referre indè potest, vel secundaria sibi sit præsentis actionis suæ causa: identidem profitendo non suam in illo labore, sed unius DEI gloriam se quærere. Octavò, nè ullo præcipuè otii, & cessationis tempore, intentos in se oculos habeat, laudésque olim sibi impertitas, aut eximiam opinionem, quam possint de se alii in animo gerere, tacitis cogitationibus revolvat: sed ab illecebrosis his imaginibus, simul atque se objecerint, mentem avertat, nullo sibi vel brevissimo venenatæ earum dulcedinis gustu permissio.

6. Quemadmodum porrò volens totus DEI esse, hominum æstimationem, & laudem non quærere; sic neque eorundem contemptum, ac vituperationem debet metuere. Talis quippe timor, animum subiens, omnem indè confestim libertatem, quietem, ac simplicitatem extrudit: infinitis illum contrà perturbationibus, anxietatibus, & curis replendo, tàmque misere alienis subjiciendo judiciis, ut horum respectu, *non, quod vult bonum, agat, sed, quod odit malum, faciat*: neque

que solùm minus malum sui contemptu apud homines divinæ gratiæ jacturam existimet ; sed vitandi illius causâ nîl insuper dubitet , (quod cæteroqui incredibile videretur portentum) vel ipsi sempiternæ suæ salutis nuntium remittere , volénsque ultro , ac sciens in tartarum ruere : ùt à pluribus fieri toties videmus , qui in singulari certamine lethali- ter faucii , malunt moriendo inexplati ab hoc scelere , æternis damnari inferorum suppliciis , quàm deprecando ab adversario vitam , ignavi , & meticulosi animi infamiam apud vulgus subire. Tanta est humanorum respectuum in animas , quæ iis serviunt , tyrannis , tantàmque ad ultima quæque illas scelera , & exitia obtorto quasi collo pertrahendi vim habet. *Est , qui perdet animam suam præ confusione. (Eccli. c. 20.)*

7. Nihil igitur diligentiæ , & laboris o- mittendum servo DEI est , ut pestem tam noxiam radicitus ex animo evellat ; sed quinque his apprime utendum præsidiis , quæ illi tanquam maximè ad finem profutura sub- jicio. Primum est , frequenti consideratio- ne menti insculpere , quàm non modò æter- nis animæ rationibus inimicum , sed suapte etiam naturâ vile , ac miserum sit , ab alienis
ju-

judiciis in agendo pendere. Cùm, qui ità comparatus animo est, omni penitùs libertate se abdicet, neque uni duntaxat, vel alteri, sed tot Dominis servum addicat, quot sunt, quibus probari studet: juxta illorum potiùs ingenia, atque sensus, quàm secundùm propensionem, & voluntatem suam vivens: neque audens quidquam facere, quod displicere illis possit, quantumcunque sibi volupe, & commodum sit; sed vel penitùs illud prætermittens, vel non nisi furtim, timidèque, & procul arbitris faciens: imò eadem dissimulatione potiorem affectuum suorum partem intrà animum premens, anxieque se ipsum observans, nè quid imprudens agat, vel dicat, quod aliis occasionem aspernandi, irridendive se præbeat: singulos demum hominum servili cum submissione, reverentia, & timore intuens, quasi in potestate eorum sit, ut miserum, vel felicem se reddant, nihilque propterea toto die aut sollicitiùs devitans, quàm ab eorum ullo improbari, aut enixiùs contendens, quàm omnibus iis satisfacere. Quod tam inquietæ, abjectæque servitutis genus si accuratè perpendat, fieri non poterit, quin ejus fastidio, & generosa indignatione commotus, in has voces erumpat:

pat:

pat: & quam tandem isthæc judicia, & dicta hominũ nocendi vim habent, ut à quoquam mereantur timeri? Sarissæne sunt, quæ transfodiant: acinaces, qui trucident: bombardæ, quæ discerpant: fulmina, quæ in cineres redigant? Imò nihil aliud, quàm inane phantasma, in alieno capite effictum, & quàm vocis evanidæ sonus, ex alieno ore in ventum erumpens; & dignum factu ego duxerim, præ larvarum tam futilium formidine libertati meæ nuntium remittere, quotquot in terra hominibus degunt voluntariam servitutum servire, & cujusvis alterius arbitrato potius, quàm meo vitam transigere: idque nedum finè ullo incremento, sed & maxima cum meritorum diminutione apud DEUM? Nequaquam profectò: apage à me tanta vecordia; ex divinæ quidem charitatis impulsu circa multa morem proximis geram, pro diversa eorum voluntate alia agens, alia omitens; ex humano verò, & servili eorum æstimationis, gratiæque respectu nedum facere, quod displiceat, aut omittere, quod placeat DEO, sed vel digitum movere, imbecilli, & humilis animi specimen rebor.

8. Secundum præsidii magis practici generis in eo consistit, ut juxta prædictum Christiania-

stianæ magnanimitatis instinctum, nè quemquam ex hominibus præter modum vereatur, esto ille Dominus, famulus, regali dignitate conspicuus, aut plebeji loci, atque ordinis sit: nève idcirco, si quando agendum sibi cum eo est; minùs liber ab omni anxietate, minùsque ad retinendam tunc DEI memoriam idoneus illi adstet; quàm si infimo cuius mortalium adstaret: aut illum alloquens, præ nimia trepidatione, & confusione animi hæsitet, séque impediat, sed quæ dici opus est, tam libero spiritu, tam constanti voce, tam sedata oratione, tamque securo, & præsentè sibi animo in medium expromat, quàm si cum aliquo contubernali suo ageret: recogitans secum, si anxia, & servili formidine constringi sibi animum experiretur; eum, cujus præsentiam sic metuit, quantumcunque adventitia, & externa dignitate communem supra modum emineat; hominem esse, ex eodem, quo ipse luto effictum, nihilóque ac ipse minùs fragilem, imbecillum, mortalem, periculis peccandi obnoxium, æternæ salutis incertum, plurimarum rerum indigentem, sexcentis casibus, atque ærumnis expositum, & si cum DEO componatur, quovis despectiorem vermiculo: neque talem

lem & ità observandum, ut peculiaris veneratio, quæ illi cæteroquin debetur, interiori nostri animi tranquillitatem, & cum Deo conjunctionem perturbet. Ad hujus verò libertatis consuetudinem sibi parandam utile in primis ei fuerit, si minus sensibili personæ alicujus reverentia se affici naturaliter sentiens, illius congressum non refugiat; sed amet potius, & quærat; talis siquidem timoris natura est, ut non tam declinatione, quàm aggressionem objectorum terribilium vincatur. Imò inter hæc, cùmque his ultro, & frequenter versari unica est vincendi, ac penitus profligandi illius ratio: cùm rerum formidatarum fuga timoris quidem sensum in præsens auferat, intimam verò vim, habitumque, & quasi radicem potius corroboret.

9. Tertium, ut, cùm habenda brevè concio, vel publicum aliud specimen dandum erit, nulla, quoad ejus fieri potest, theatri, in quod proditurus est, & imminentis actûs trepida solitudine inquietari se sinat: nec deinde, cùm actu illo jam fungitur; ordinariam interioris sui statûs æquitatem, & constantiam ullo pacto immutet, aut minuat; sed in totius circumfusi, séque unum intuentis populi medio, tam illo superior, & potens

H

sui

sui perstet, quàm si ad confertam rusticorum multitudinem, vel solius exercitationis gratiâ, in vacuo peroraret deserto. Utpote qui DEUM ubique præsentem sibi habens, nunquam nisi unâ cum eo homines spectat, nè proinde tanquam alios, quàm quales apparere coram eo possunt, formicis nimirum, aut vermiculis similes.

10. Quartum, ut in agendo pacata, & hilari cum simplicitate se gerat, uni tantum sibi, ac DEO attendens, nihilque interim curæ habens, quidnam cogitaturi, vel dicturi de se homines sint: neque ullis dissimulationibus, & responsis ambiguis ad suas res obtegendas utatur, aut quidquam furtivè, & clandestinè agat, metuens ab aliis videri: aut aliter solus, aliterque coram arbitris agat, & superveniente aliquo gravi, præsertim viro, ullam rem, quam prius faciebat, prosequi omitterat: esto res minùs decora in speciem sit, quique faciendæ illius causas ignorant, facile moveri ad eum improbandum, & pristinam de illius virtute opinionem minuendam possint: sed perinde illi sit publicè, ac secretò operari, quemadmodum perinde est in hac, atque illa æstimatione apud homines esse. Imò, si ingenii plus nimio suspiciosi, ac timidi

di foret (quales nonnullos videre est, qui actiones etiam ordinarias post siparium, & ubi nullius oculos testes habeant, exequi amant, neque ullam rerum suarum emanare ad aliorum notitiam vellent) si ita, inquam, factus naturâ esset, optimum factu erit, ut ad pravam hanc timiditatem corrigendam contraria prorsus ratione, quidquid rerum agit, curet in propatulo agere, & præsertim coram iis, quorum oculos specialius veretur; exceptis tamen actionibus, quæ vel more, institutóque communi secretum requirunt, nec decenter obiri, nisi coram personis admodum familiaribus queunt, vel pusillis, & iustas earum causas ignorantibus offensionem crearent. At utrisque in circumstantiis, & coram personis prædictis supersedendum seruo DEI erit, non quidem ex naturali propriæ suæ æstimationis, sed ex superiori alienæ utilitatis, & legitimi, ac solemnisi decori respectu. Imò, si actiones tales nequaquam necessariæ essent, sed ad majorem solummodo aliquam commoditatem spectarent, auctor ipsi essem, ut ab iis penitus abstineret: ut nimirum hoc pacto consuesceret, non aliter, quoad fieri potest, solus, quàm inter homines vivere, minúsque de horum præsentia

cogitare, utpote in qua nihil vitandum est, quod vitare etiam extra ipsam non soleat.

II. Sed rogabit hic quispiam: quid, si aliquis solitus in secreto vitiosè operari, puta intemperanter comedere, coram aliis ab illa intemperantia abstineat, vel certum mortificationis, aut charitatis actum, ad quem minimè per se ipsum propendet, quia tamen à plerisque suorum contubernaliū exerceri videt, ipse quoque unà cum iisdem exerceat; num dicendus is est operari serviliter, & adversùs Christianæ libertatis, ac simplicitatis rationem hic propositam? Respondeo, quod ad primum ex prædictis casibus pertinet, culpam omnem, ceu secretò, sic publicè cavendam prorsus homini esse: eūque, qui secretò patrare illam solitus, ab ea publicè abstinere, fieri non posse, ut ratione hujus abstinentiæ perperam, contràque ullam virtutem agat; sed fieri solummodo id posse ratione causæ, à qua impellitur, si hæc alicui virtuti adversetur. Jam verò dupliciter impelli aliquis potest, ad cavendas coram aliis secretioris vitæ suæ culpas: primò, quia videt, illas sibi probro, & dedecori, si palàm committantur, futuras, ac propterea ex ignominia hujus metu, pristinam cæteroqui pravita-

tis

est, t. d, si pu- is ab nor- uem men rceri eat; e ad- itatis quod cul- ven- i fe- e ab- bfti- item one rtuti lli a- cre- t, il- om- omi- vita- tis

tis suæ voluntatem retinens, ab ea in propatulo abstinet, hac ratione impelli, Pharisaicum procul dubio est, animique libertati, & Christianæ simplicitati contrarium. Secundò ad idem moveri quis potest, quatenus metu dedecoris, quo consuetum suum facinus puniendum esse videt, nativam illius turpitudinem sensibiliùs agnoscit, reique ideo tam probrosæ abominationem, & pudorem concipiens, eam cavere prout talem, & quidem non ibi tantum, sed ubique (quia ubique talem futuram) decernit. Qui, licet ex aliorum præsentia vitiosi sui moris corrigendi occasionem sumat; cum tamen non ultra illum amet; sed deformitatis suæ causâ oderit; à nemine argui mentis parum sinceræ, & ferviliter obnoxii aliorum judiciis animi potest. Nec dissimilis est ad alterum casum responsio: vel enim quispiam inducitur ad faciendam unà cum aliis rem honestam, quam cæteroqui sua sponte, & solus non faceret, quia timet, nè illam omittens appareat, qualis revera est, minùs aliis ad virtutis exercitia propensus, excusari à simulatione, & hypocrisis nequit; vel ideo potiùs inducitur, quia in exempli alieni luce honestatem rei clariùs perspicit, satisque hoc unum illi est, ut eam ve-

lit, atque agendam suscipiat; & ità operari nihil habet simplicitati laudatæ contrarium: utpote quæ id solùm præcipit, nè quid à nobis omittatur, aut fiat ex eorum timore, quæ alioquin de nobis sentire, & loqui possent, sed in quavis re volenda, aut nolenda meram DEI unius approbationem spectemus.

12. Superest tantummodo, ut ex occasione hujus posterioris casûs studeamus DEI famulum à servitute immunem tueri, in quam possent illum conjicere non judicia duntaxat, sed recta etiam aliorum exempla: rationem aliquam statuendo, qua uti possit, cùm ab uno vel pluribus, vel plerisque suorum sodalium extraordinarium quodpiam exerceri videt opus virtutis: incertusque animi hæret, num convenientius sibi sit eos imitari: cùm ex una parte se impelli ad id sentiat, ex altera verò formidet, nè interiores illi impulsus ab æmulatione potius, vel humano alio respectu, quàm à puro DEI amore proveniant: præsertim quando ab aliquo prædictorum sodalium ad ejusdem exercitationis consortium nominatim, disertèque invitatur. Ut igitur quàm certissimum memorata inter dubia, recti, & prudentis consilii callem insistat, notanda sunt discrimina impulsu.

suum, quibus hinc divinus, humanusque inde spiritus ad alienæ imitationem virtutis urgere animos solent, & præsertim hæc quatuor. Primum, quod impulsus divini, quamvis per alieni operis occasionem animo immittantur, à peculiari tamen ejus authore avocare mentem hominis solent: efficiendo, ut solam operis per se ipsum sumpti honestatem consideret, ab eaque sola moveatur, tanquam si nullum aliunde illius præcessisset exemplum: ac proinde, dum eam postmodo simili opere exprimit, dici veriùs potest agere, quod alter rectè egit, quàm alterum rectè agendo imitari. Secundum, quod iidem nulla animum inquietudine, & anxietate perturbent, neque cor violenter restringant, sed leniter potiùs dilatant. Tertium, quod suavi quadam efficacitate incitare voluntatem soleant ad opus non modò decernendum, verùm etiam amandum, sinè ulla hæsitacionis, displicentiæque, aut alterius contrarii affectûs mistura: adeò ut animus, ut libenter iis obsequitur: sic gaudeat de alieno exemplo, quod occasionem iis præbuit. Quartum, quod urgeant ad facienda, quæ ab aliis laudabiliter fiunt, non tamen protinus, & simul cum eis, sed indifferenter, liberèque, vel

tunc, & mox, vel opportuniori alio tempore, & loco: neque ad eadem omnino facienda opera, quæ ab aliis cernuntur fieri, sed vel ad illa, vel ad alia, æqualis in eodem genere meriti, ac pretii, quamvis secundum speciem diversa. Cum è contrario impulsus ab humano spiritu immitti, totam mentem in prævio aliorum opere, atque exemplo defigant, ab eoque, prout alienum potius, quam prout honestum est, stimulandi vim capiant: neque ferè unquam finè inquietudine, & perturbatione animi esse consueverint, & si eorum vi ad imitationem boni operis homo inducitur, non tamen illud vult gaudens, atque alacer, sed quasi coactus, ægréque ferens, & penè irascens, quòd alter strenuè coram se agendo, odiosam sibi imposuerit necessitatem, sive illius imitandi virtutem, sive illi se imparem virtute exhibendi: neque ullam demum circa locum, tempus, ac speciem imitationis libertatem relinquunt, sed ad idem omnino opus, & eodem prorsus tempore, & loco, quo ab aliis fit, faciendum præcisa vi urgeant. Ex quorum discriminum observatione si perspiciat, utriusnam generis interior instinctus sit, & si verè divinum esse illum cernet, hoc est liberum, tranquillum, suavem,

vem, dubitari minimè potest, quin congruentius rationi acturus sit, illi obsequendo. Sin autem contrarias spiritûs humani qualitates, & notas in eo deprehendet, tunc auctor illi essem, ut turbulentam, & tyrannicam illius vim animosè repelleret, dicens intrà se: quamvis hoc opus excellentis meriti sit, & ego in aliis circumstantiis illud faciens, permagnam à DEO gratiam inirem; ratione tamen habita inquietudinis, violentiæque, qua ad illud hic impelli me sentio, & cui nunc morem gerendo, subjectior in futurum evaderem, justissimas habeo causas credendi, gratius DEO me facturum, si in præsens eo supersedeam. Addo nihilominus, quemadmodum ad fartam tectam sui animi libertatem tuendam, prudenter missam tunc faciet alienæ imitationem virtutis, sic nè oblatam cumulandi amplioris meriti occasionem præterire vacuam sinat, sapientis consilii fore, ut deinde, postquam præsens animi agitatio resederit, illud idem, vel aliud in eodem genere æquivalens virtutis opus faciat privatim, & ubi nullum ex sociis illo priùs functis testem habeat: hoc est ubi nullus sit turbulentis humani spiritûs impulsibus locus. Atque hæc consultissima mihi quidem

videtur ratio, præclara aliorum exempla imitandi: imitandi illa scilicet vel in eadem, vel in alterius speciei diversæ materia: prout præsentis circumstantiæ opportunius factu esse persuaserint. Ratio sanè quavis alia expeditior, tutior, quietior, & secundum quam nullum est tam extraordinarium virtutis facinus, quod quilibet citra omne immoderationis, seu alterius vitii, & detrimenti periculum imitari nequeat.

13. Ultimum ex quinque supra memoratis præfidiis, à quo & reliqua omnia majorem vim accipiunt, sed quod unum per se satis foret, ad animum hominis ab omni penitùs alienorum judiciorum seruitute eximendum, fuerit, juxta Christianæ humilitatis instinctum, quàm maximam apud quosvis homines, & quavis in re contemptum expetere, non secus ac humanæ gloriæ amatores quàm amplissimam sui existimationem ab omnibus, & in omni seu nobilitatis, seu dotium naturalium, seu doctrinæ, seu virtutis genere expetunt. Qui enim hoc præsidio utetur, (neque ullus, qui velit totus DEI esse, non uti illo debet) palàm est, quàm sui potens, & humanis respectibus superior futurus sit, quantaque cum securitate, & altitudi-

dine animi despecturus duo illa adeò formidata in terris phantasmata: quid de me dicitur? quid de me cogitabitur?

14. Duo adhuc restant animi mala, neque illa quidem seu parùm frequentia, seu leviter noxia, quorum nobis occasionem, & materiam conversatio inter homines suggerit: supervacanea nempe eorum rebus mentis attentio, vanaque, & intemperans cum eisdem locutio. Mala, dixi, nec parùm frequentia, nec leviter noxia. Si enim eorum intueamur frequentiam, quàm paucos, non dicam in laxiore sæculi vita, sed in religiosis etiam claustris reperire est, adeò vel collectæ in DEUM mentis, quin hæc sæpe otiosis rerum alienarum cogitationibus ab eo distrahatur, vel amantes silentii, quin multum quotidie temporis inaniter confabulando absumant. Si porrò gravitatem libeat perpendere, nemo non facilè videt, quot profanis speciebus, & inordinatis affectibus curiosa rerum ad alios pertinentium consideratio animum repleat, quàmque eundem importunis his turbis quietæ cum DEO conjunctioni inhabilem reddat. Et nemo itè m non experitur, quot culparum sibi occasionem otiosa cum hominibus fermocinatio suppeditet, quan-

quantum valeat, ad refrigerandum in suo animo charitatis ardorem, & pios divinarum rerum sensus delendos: quantoque ab ea semper exeat deterior, minus nempe idoneus ad spiritualis vitæ exercitia, minus ab humanis respectibus liber, minus fortis contra rerum sensibilibus illecebras, talis denique, ut profiteri de se queat illud Thomæ Kempensis: *Quoties inter homines fui, minor homo redii.* (L. 1. c. 20.)

15. Videndum ergo est, quonam pacto DEI servus commorari inter homines possit, ab ejusmodi malis innoxius. Et quantum ad supervacuum rerum alienarum curiositatem, ut eam penitus ab animo excludat, tria hæc illi monita servare opus fuerit. Primum, nè unquam oculos vertat, visurus, quisnam hic, vel ille sit, & quid rerum interim agat. Secundum, nè ullius hominis facta, & eventus alieno ex relatu curet cognoscere. Tertium, nè tacita secum mente agitet, quid ullus hominum seu olim fecerit, seu nunc faciat, seu facturum in posterum videatur, quique casus sive illi hæcenus contigerint, seu possint deinceps contingere: nisi quando ex charitatis instinctu, & sui muneris ratione tale aliquid cognoscendum, illiusque

que curam, & cogitationem suscipiendam putaret, vivens cæteroqui perinde, ac si nemo præter ipsum, & DEUM in mundo esset: vel tanquam si visu, auditu, memoria, sensuque omni aliarum à se, & DEO rerum careret. Sed præcipuè ita cæcum, surdum, impotemque sentiendi se exhibens, quantum ad eos hominum actus, qui excitare in animo suo possent seu inanis gloriæ affectus, veluti honorifica de se, ac suis rebus eorum judicia, seu indignationem, & iram, prout illatæ ab iisdem sibi injuriæ, seu vanam rerum terrenarum æstimationem, quemadmodum aulica negotia, & ferventium inter magnos Reges bellorum eventus. Quæ objecta nihilo minus à sanctitate animæ DEO penitus sacræ abhorrentia ipsi debent videri, quàm tribuli, urticæque à regalium hortorum elegantia, & amœnitate abhorreant; ut proinde, quemadmodum culturæ horum præfectus magno sibi verteret crimini, squalida, & exosa illa germina, non dicam ibi ultro conferere, sed & sponte enata, non illicet, atque è solo prodierint, extirpare; sic & ipse non levi dignum pœna se existimet, si vel ad momentum temporis hæreret in anima sua passus fuerit, nedum studiosè ibi colligat hæc tam noxias, & per-

perfectiōni suæ repugnantes terrenarum rerum imagines.

16. Nec minori debet cura prospicere, ut à profanis, inutilibusque colloquiis linguã cohibeat: pro certissimo habens, nunquã se, quoad supervacuã hominum consuetudini deditus fuerit, ad eximiam, intimãque perventurum conjunctionem cum DEO. Vel enim in religioso aliquo cœtu, vel privatim in sæculo Christianæ perfectiōni operam navat. Si in sæculo, hoc est *in medio nationis prave, & perverse*, ita vivere studeat, prout grassante pestilentia in locis eã infectis vivendimos est, procul nempe à promiscuis hominum turbis: quod temporis à necessariis occupationibus superest, vel cum DEO, vel cum DEI famulis transigens: at nunquam cum iis, qui fluxarum rerum admiratione, & cupidine occupati, uti totum in terris defossum cor habent, sic (quando etiam ab obscœnis sermonibus abstinent) non nisi de terrenis divitiarum, atque honorum proventibus loqui novêre. Horum quippe, non aliter, quàm pestifera lue laborantium, commercia vitare penitùs debet: aut si aliquando id non liceat, saltèm prospicere, nè ullum ex pravis eorum dictis, sensibusque approbet,

bet, quin imò ut aliquam semper DEI, & rerum terrenarum mentionem vel profani argumenti sermonibus pro re nata intermisceat: quò nimirum ii potius cum profectu, & meliores indè abeant, quàm ipse cum damno, & deterior.

17. Sin autem in religioso coetu agit, ubi statà aliqua diei horâ, putà à prandio, atque cœna fratres in unum convenire, ad animos mutua fermocinatione relaxandos mos sit, quemadmodum publicæ consuetudinis reverentiâ, secedendum illi à consueto aliorum congressu non est, ità nè plus ex eo spiritualis detrimenti, quàm refectionis, & levaminis capiat, duo erunt diligenter servanda. Primum, ut toto illo tempore, quantum in se est, ac fieri potest, non nisi de rebus piis, ac spiritualibus colloquatur, vel saltèm ab his curet colloquium ordiri, utens ad hunc finem, præter alias industrias, aliquo loco sacre lectionis super mensam auditæ. Poterit tamen, si sermo aliquis festivior à sociis inchoëtur, illum excipere, suamque in idem argumentum cõmunis hilaritatis gratiâ symbolam addere: dummodo is sermo sit, qui religiosam conversationem non dedecet: uti dedeceret, si materia illius forent sive a-

lio-

liorum vitia, seu cibi in mensa appositi, seu profanorum hominum curæ, & negotia. De his quippe, & aliis id genus materiis cavendum illi est, nè unquam sermonem vel inducat, vel ab aliis inductum pertextat: sed conetur potius opportuno illum, & molli flexu aliorum traducere; aut, si non successerit, tacitus, & vultu alia omnia cogitantis illi adfit. Alterum, quod curari ab eo convenit, est, ut non tantum materia, sed ratio item, atque forma colloquii ejusmodi sit, quæ sacrum DEO hominem deceat. Id assequatur, si vitia, quibus inquinari solet, procul ab eo habeat; qualia præsertim hæc sunt: primò pervicacitas, nimiùsque ardor in suo sensu contra alienum tuendo: secundò major justo indulgentia, & facilitas in approbando, quidquid alii dicunt, quamvis falsi, vel alterius pravitatis causâ corrigi dignum. Tertiò sinceritatis defectus, in rerum veritate seu immodicis amplificationibus adulteranda, seu fucosis amphiboliis obtegenda. Quartò inanis gloriæ studium in commemorandis, quæ ad æstimationem, & laudem suam faciunt. Quintò charitatis læsio per verba, quæ vel arrogantiam, & contemptum aliorum præferant, vel iracundè, cùmque

ani-

animo eum, qui mordaci dicto se appetierit, remordendi, promantur, vel absentes risui exponant, rectè facta elevent, mores perstringant, vel alia demum sint, qualia nemo sibi, & de se dici ab aliis gauderet.

18. Atque hos intrà statæ conversationis fines, religiosi hominis sermonem contineri, arctarique par est: nam extra illius tempora per reliquum diem solitario illi, & taciturno esse convenit. Solitario dixi: quò pertinet primò, ut extra cœnobium præter necessitatem, vel justam aliam causam nè prodeat: secus ac permultis mos est, qui ex mero claustris, ac solitudinis tædio, quòdque tempus transigere utiliter nesciant, nullo non die circumire urbem cernuntur. Secundò, ut, quando in publicum exire cogitur, vitet loca populi concursu strepentiã, viasque eligat, quantum potest, minimè tritas, & celebres: neque oculis licentiam quaquaversus discurrendi permittat, sed tum eos, tum reliquum omne corpus intrà religiosæ moderationis leges contineat, more hominis, qui, quocunque eat, nunquam è præsentia DEI egreditur. Tertiò, nè in ipsa domo hác illic vagetur, sed in cellula sua velut in quietis nido libens consistat, nunquam, nisi neces-

cessaria de causa indè prodiens, & tunc quoque tota in DEUM mente collectus. Addidi convenire, ut perpetuum itè silentium cum externis juxta, ac domesticis servet. Cum domesticis quidem, non adeundo eorum cubicula: ad bonas ibi horas inutili garritu perdendas; neque consistendo, ubi aliquem ex iis obvium domi habet, ut otiosè cum eo fabuletur; cum externis verò nunquam oblectandi sui animi studio, sed vel urgentis duntaxat negotii transigendi, vel spirituale emolumentum iis afferendi causâ eorum consuetudinem quærens: neque, dum ab iisdem officiosè convenitur, profana cum iis miscens colloquia, sed de rebus ad æternam salutem spectantibus disputans: idque tam libere, & confidenter, ut ii intelligant, hanc vernaculam, propriamque esse ipsius linguam: atque ità vel pia monita excipientes, aliquid indè utilitatis domum referant, vel si sacram id genus conversationem, tanquam nimis austera fastidiunt, eant aliò jucundiorum quæsitum, neque jam ulterius revertantur ad interpellandam illius cum DEO consuetudinem, & ad tempus, quod in sua ipse cella utiliter expendisset, infructuosis, & meri officii visitationibus suffurandum.